

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף בכיר בחינוך
מחברת בחינה

לנבחנים ולנבחנות שלום,

נא לקרוא את ההוראות בעמוד זה ולמלא אותן בדיוקנות. אי-מילוי ההוראות עלול לגרום לתקלות ואף להביא לידי פסילת הבחינה. הבחינה נועדה לבדוק הישגים אישיים, ולכן יש לעבוד עבודה עצמית בלבד. בזמן הבחינה אין להיעזר בזולת ואין לתת או לקבל חומר בכתב או בעל פה.

אין להכניס לחדר הבחינה חומר עזר – ספרים, מחברות, רשימות – חוץ מ"חומר עזר מותר בשימוש" המפורט בגוף השאלון או בהוראות מוקדמות של משרד החינוך. כמו כן **אין להכניס לחדר הבחינה טלפונים או מחשבים ניידים**. שימוש בחומר עזר שאינו מותר יוביל לפסילת הבחינה. כל חומר עזר שאינו מותר בשימוש, יש למסור למשגיח לפני תחילת הבחינה. לאחר סיום כתיבת הבחינה יש למסור את המחברת למשגיח ולעזוב בשקט את חדר הבחינה.

יש להקפיד על טוהר הבחינות !

הוראות לבחינה

1. יש לוודא כי במדבקות הנבחן שקיבלת מודפסים הפרטים האישיים שלך.
2. אם לא קיבלת מדבקה, יש למלא בכתב יד את הפרטים במקום המיועד למדבקות הנבחן.
3. אסור לכתוב בשולי המחברת (החלק המקוקו) משום שחלק זה לא ייסרק.
4. לטייטה ישמשו אך ורק דפי מחברת הבחינה שיועדו לכך.
5. **אין לתלוש או להוסיף דפים**. מחברת שתוגש לא שלמה תעורר חשד לאי-קיום טוהר הבחינות.
6. אין לכתוב שם בתוך המחברת, משום שהבחינה נבדקת בעילום שם.
7. אין להוסיף או לשנות שום פרט במדבקות, כדי למנוע עיכוב בזיהוי המחברת וברישום הציונים.

ב ה צ ל ח ה !

שאלון: 075282 עברית עצמאי	<table><tr><td>18</td><td>מועד</td><td>21</td></tr><tr><td colspan="3">الموعد</td></tr><tr><td>23</td><td>מס' תעודת זהות</td><td>31</td></tr><tr><td colspan="3">رقم الهوية</td></tr><tr><td>37</td><td>סמל ב"ס</td><td>32</td></tr><tr><td colspan="3">رقم المدرسة</td></tr></table> יש להדביק כאן ↑ מדבקת נבחן (ללא שם) يجب هنا ↑ إلصاق ملصقة ممتحن (بدون اسم)	18	מועד	21	الموعد			23	מס' תעודת זהות	31	رقم الهوية			37	סמל ב"ס	32	رقم المدرسة			מדבקות לנבחן ملصقة ممتحن
18	מועד	21																		
الموعد																				
23	מס' תעודת זהות	31																		
رقم الهوية																				
37	סמל ב"ס	32																		
رقم المدرسة																				

* הוראות בשפה הערבית מעבר לדף
* التّعليمات باللّغة العربيّة على ظهر الصّفحة

יש לסמן במשבצת ☐ אם ניתן שאלון נוסף
يجب الإشارة في المربع ☐ إذا أُعطي نموذج امتحان إضافي

وزارة التربية والتعليم

القسم الكبير للامتحانات

الإدارة التربويّة

دفتر امتحان

تحية للممتحنين وللممتحنات!

الرجاء قراءة التعليمات في هذه الصفحة والعمل وفقاً لها بدقة. عدم تنفيذ التعليمات قد يؤدي إلى عواقب مختلفة وحتى إلى إلغاء الامتحان. أعدّ الامتحان لفحص تحصيلاتك الشخصية، لذلك يجب العمل بشكل ذاتي فقط. أثناء الامتحان، لا يُسمح طلب المساعدة من الغير ويُمنع إعطاء أو أخذ موادّ مكتوبة أو شفهيّة.

لا يُسمح إدخال موادّ مساعدة - كتب، دفاتر، قوائم - إلى غرفة الامتحان، باستثناء "موادّ مساعدة يُسمح استعمالها" المفصّلة في نموذج الامتحان أو في تعليمات مسبقة من الوزارة. كما لا يُسمح إدخال هواتف أو حواسيب محمولة إلى غرفة الامتحان. استعمال موادّ مساعدة غير مسموح بها يؤدي إلى إلغاء الامتحان.

يجب تسليم كلّ مادة مساعدة لا يُسمح استعمالها للمراقب قبل بدء الامتحان. بعد الانتهاء من كتابة الامتحان، يجب تسليم الدفتر للمراقب، ومغادرة غرفة الامتحان بهدوء.

يجب التقيد بنزاهة الامتحانات !

تعليمات للامتحان

1. يجب التأكد بأنّ تفاصيلك الشخصية مطبوعة على ملصقات الممتحن التي حصلت عليها.
2. في حال عدم حصولك على ملصقة، يجب ملء التفاصيل في المكان المعدّ لملصقة الممتحن، بخطّ يد.
3. لا يُسمح الكتابة في هوامش الدفتر (في المنطقة المخططة)، لأنّه لن يتم مسح ضوئي لهذه المنطقة.
4. للمسوّدة تُستعمل أوراق دفتر الامتحان المعدة لذلك فقط.
5. يُمنع نزع أو إضافة أوراق. الدفتر الذي يُسلم ناقصاً يُثير الشكّ بعدم الالتزام بنزاهة الامتحانات.
6. لا يُسمح كتابة الاسم داخل الدفتر، لأنّ الامتحان يُفحص بدون ذكر اسم.
7. لا يُسمح إضافة أو تغيير أية تفاصيل في الملصقات، وذلك لمنع عوائق في تشخيص الدفتر وفي تسجيل العلامات.

نتمنّى لكم النّجاح!

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ תשע"ט, 2019
מספר השאלון: 75282

עברית: הבנה, הבעה ולשון

לבתי ספר עצמאיים

- א. משך הבחינה: שעותיים.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.
פרק ראשון: הבנת הנקרא — 70 נקודות
פרק שני: הבעה בכתב — 30 נקודות
סה"כ — 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
- ד. הוראה מיוחדת: יש לענות על השאלות בגוף שאלון זה, לפי ההוראות.

שים לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה לשימושך. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ט, מס' 75282

לפניך שני מאמרים. קרא אותם, וענה על השאלות שאחריהם.

מאמר א**יימלא שחוק פינו**

מאת הרב דוד ברוורמן*

פסקה א

אחד הכוחות המוטבעים בנפש האדם הוא היכולת לצחוק. בספר יצירה⁽¹⁾ מובא שבנפש האדם יש י"ב כוחות כגון הדיבור, הראייה והשמיעה. אך יש כוח נוסף והוא נקרא "צחוק". כוח זה — שמצוי אצל הקב"ה — ניחנו בו גם בני האדם, שנבראו בצלם אלוקים. על הקב"ה נאמר: "יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם יִשְׁחַק ה' יִלְעַג לְמוֹ" (תהלים, ב, ד). בנוגע לבני אדם אנו מוצאים שאברהם אבינו ושרה אימנו צחקו כשהתבשרו בגילם המופלג שעתיד להיוולד להם בן: "וַיִּפֹּל אַבְרָהָם עַל פָּנָיו וַיִּצְחָק" (בראשית, יז, יז).

פסקה ב

הצחוק הוא ביטוי לשמחה. לפי מהר"ל, הצחוק הוא תגובה על דבר בלתי מציאותי ועל יציאה מן הסדר, דהיינו צחוק מסמל את הבלתי צפוי, את הלא מסתבר, את ההפתעה והשוני הקיצוני מצורת החיים הרגילה. שרה אימנו היטיבה לתאר תחושה זו עם הולדת יצחק לאחר כמאה שנות עקרות: "וַתֹּאמֶר שָׂרָה צָחַק עָשָׂה לִי אֱלֹקִים כָּל הַשְּׁמֵעַ יִצְחָק לִי" (בראשית כא, ו). נראה שהדברים של שרה "צחק עשה לי אלקים" אינם מתאימים לתאר את תחושת הנס, ומפתיעה יותר מכך הבחירה לקרוא לבנה בשם "יצחק". הלוא היה מן הראוי לומר: "פלא עשה עימי אלוקים". מכאן אנו למדים מהו "סוד הצחוק": כאשר יש שינוי קיצוני מסדרי בראשית, הוא מעורר התפעלות וצחוק. הצחוק הזה הוא חיובי — כולו הדגשת האמונה בריבון העולמים הכול יכול, המְשנה ברצונו סדרי בראשית.

פסקה ג

יסוד הדברים מובא בגמרא: "וכבר היה רבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה ורבי יהושע ורבי עקיבא מהלכין בדרך... היו עולין לירושלים, כיוון שהגיעו להר הצופים קרעו בגדיהם. כיוון שהגיעו להר הבית, ראו שועל שיצא מבית קודשי הקודשים, התחילו הן בוכין ורבי עקיבא מצחק. אמרו לו: מפני מה אתה מצחק? אמר להם: ... תלה הכתוב נבואתו של זכריה בנבואתו של אוריה. באוריה כתיב 'לכן בגללכם ציון שדה תִּחְרָשׁ', בזכריה כתיב 'עוד יִשְׁבוּ זקנים וזקנות ברחובות ירושלם'... עכשיו שנתקיימה נבואתו של אוריה, בידוע שנבואתו של זכריה מתקיימת... אמרו לו: עקיבא ניחמתנו, עקיבא ניחמתנו." (מכות, כד, ע"א-ע"ב)

(שים לב: המשך המאמר בעמוד הבא.)

* מעובד על פי הרב ד' ברוורמן, "שחוק פינו", יתד נאמן, ז' באדר ב' תשע"ו; "סוד הצחוק", יתד נאמן, ל' בשבט תשע"ח.
(1) ספר יצירה — ספר קדום בתורת הסוד, מיוחס לאברהם אבינו.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ט, מס' 75282

פסקה ד

נתבונן בפשרו של המעשה ובהבדל שבין תחילת המעשה לסופו. תחילה כשהגיעו להר הצופים וראו (מרחוק) את הר הבית בחורבנו, קרעו כולם את בגדיהם, וגם רבי עקיבא עשה כך. כשהגיעו להר הבית, ראו את המחזה המזעזע והמכאיב – שועל יוצא מן המקום הקדוש ביותר, קודש הקודשים. כידוע, שועלים פוחדים מבני אדם, ואם ממקום זה יוצא שועל – היש לך עדות מזעזעת מזו לחורבן? למרבה הפלא, דווקא אז נחלקו תגובותיהם של החכמים: הם בוכים, ואילו רבי עקיבא צוחק. הוא צוחק כשבגדיו קרועים מצער החורבן. מה פשר הדבר? הלוא גם לאור הסברו שבעתיד יהיה שינוי לטובה, היה מן הראוי שיעודד את חבריו על העתיד הנפלא המצופה להם, אך מדוע צחק?

פסקה ה

רבי צדוק הכהן מלובלין מלמדנו שהצחוק הוא "גילוי השגחת ה' בעולם, שהרע בעולם מתהפך לטוב, והקללה לברכה". זהו קידוש שם שמייס המתגלה בהנהגת ה' בהיפוך המציאות: מה שנראה גרוע ביותר נהפך לטוב. הנה כאן עומדים רבי עקיבא וחבריו ורואים את החורבן בשיאו. מובן שלרבי עקיבא המראה כאב לא פחות מלחבריו, אלא שהוא ראה גם למרחק את ההנהגה האלוהית המובאת בלשון חכמינו ב"סליחות": "ומתוך צרה – המציאם פדות ורווחה". כלומר המכה עצמה – אשר ודאי יש בה כאב נורא – ממנה הקב"ה פועל ישועות.

פסקה ו

בשחוקו רצה רבי עקיבא לא רק לעודד את חבריו אלא בעיקר לתת כוח לעם ישראל לאורך הגלות; ללמדם שהצחוק ממחיש לעם ישראל את תעתועי עולם הטבע: מה שנראה אבוד, אסון וחסר סיכוי במבט טבעי, יכול פתאום להתהפך לטובה. כך מתגלית ביתר שאת יד ההשגחה של הקב"ה. זהו, אם כן, פשר "צחוקו" של רבי עקיבא, שראה לא רק את ההווה הכאוב. את הקולות העולזים מול חורבן הבית ואת השועלים המטיילים בשיממונו הוא ראה דווקא כתשתית להפיכת הרע הזה לטוב הנצחי בעתיד. מן ההרס והשיממון ייבנה בעתיד הבית השלישי.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ט, מס' 75282

מאמר ב**אשר התעללתי במצרים**

מאת הרב יצחק רוט*

פסקה א

המצרים, שסירבו לשחרר את עם ישראל משעבודו, הוכו בעשר מכות. למכות היו שתי מטרות: האחת "לִמְעַן שְׁתִּי אֱלֹה בְּקִרְבִּי" (שמות, י, א), וכמו שביאר ספורנו: "כדי שבהם יכיר העם את גודלי וישוב מרשעתו"; והשנייה "וּלְמַעַן תִּסְפֹּר בְּאָזְנִי בְּנֶךְ וּבִן בְּנֶךְ אֶת אֲשֶׁר הִתְעַלְלָתִי בְּמִצְרַיִם" (שם, שם, ב). דהיינו לא רק מכות הוכו המצרים, אלא נוסף על זה גם "התעללתי", וכמו שמפרש רש"י: "שחקתי" כלומר לעגתי. מה פשר השחוק, הצחוק, הלעג לפרעה ולמצרים? האם הוא נועד להעניש אותם? האם אין די בייסורים הנוראים של מכות מצרים? למה היה צריך להוסיף על זה לעג?

פסקה ב

המכות שהוכו המצרים נועדו להעניש אותם ולהחדיר את האמונה בעם ישראל. אולם הייתה להן מטרה נוספת: לעקור מישראל את ההשפעה של התרבות המצרית האלילית, וזאת באמצעות ליצנות, שהרי גדול כוחה של ליצנות לבטל השפעות אחרות.

פסקה ג

רמח"ל ב"מסילת ישרים" מונה את השחוק והלצון בין הדברים המפסידים את מידת הזהירות. הוא אומר שההתלוצצות גורמת לאדם להפסיק לחשוב ולא לשים לב. היא גורמת לו לאבד את שיקול הדעת, את המחשבה וממילא את השפעת הטוב. מי לנו גדול מקורח, "שפיקח היה", ובבואו להסית נגד משה רבנו לא מצא דרך אחרת אלא להתלוצץ על מצוות התורה.

פסקה ד

יודעים אנו שכל דבר שנברא בעולם נועד לטוב. גם המידות – אומנם אפשר להשתמש בהן לרעה, אך אפשר לנצלן לטובה. כך למשל מידת הליצנות: אם היא יכולה לבטל את השפעת הטוב, על אחת כמה וכמה יש בכוחה לבטל את השפעת הרע. עומד אליהו הנביא בהר הכרמל מול ארבע מאות נביאי הבעל ומול המלך אחאב וכלל ישראל, ורוצה לעקור מלב העם את הסגידה לעבודה זרה. הוא מתעמת עם נביאי הבעל ומאפשר להם להוכיח את כוחו של אליהם באמצעות הורדת אש מן השמיים. כאשר הם קוראים לשווא בקולי קולות אל הבעל שיוריד להם אש, מספר הנביא: "וַיְהִי בְצִהְרֵי וַיִּהְיֶה בָּהֶם אֵלֶיהוּ וַיֹּאמֶר קָרְאוּ בְּקוֹל גָּדוֹל כִּי אֱלֹהִים הוּא כִּי שִׁיחַ וְכִי שִׁיג לֹא וְכִי דֶרֶךְ לֹא אוֹלִי יִשָּׁן הוּא וְיִקָּץ" (מלכים א, יח, כז). ייתכן, אומר להם אליהו, שהאלוהים שלכם עסוק כעת בעניינים חשובים, מנהל משא ומתן מדיני או צבאי, או ישן שנת צוהריים, ואם תצעקו בקול גדול יותר הוא ישמע. ליצנות כזו מותרת, כי מטרתה היא לעקור מלב ההמון כל השפעה של הרע, של עבודת האלילים.

(שים לב: המשך המאמר בעמוד הבא.)

* מעובד על פי הרב י' רוט, "אשר התעללתי במצרים", יתד נאמן, ג' בשבט תשע"ח.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ט, מס' 75282

פסקה ה

זו מטרת ההתעללות — הלעג לפרעה. לא כדי להעניש אותו, הרי המכות קשות דיין, והעונש כבד מנשוא. המטרה היא להמחיש את אפסותו לעיני כל ישראל. פרעה ראה עצמו אלוהים — מנהל עולם ומלואו, והקב"ה הראה לו שלא כן הדבר.

פסקה ו

התורה ציוותה "וּלְמַעַן תִּסְפָּר בְּאֲזְנֵי בְנֶךָ וּבְנֵי בְנֶךָ" את ההתעללות של הקב"ה בפרעה ובמצרים, שנועדה לעקור מהלב כל זיקה לאלילים ולחזק את האמונה כי ה' הוא שמנהל את העולם. אדם שסבור כי ביכולתו לנהל את העולם, לרומם ולהשפיל את מי שיחפוץ, גם אם לרגע נראה שהוא מצליח, הרי בסופו "יֹשֵׁב בְּשָׁמַיִם יִשְׁחָק" (תהלים, ב, ד), ויתגלה לעין כול כי כל מה שפעל ועשה אותו אדם היה נגד עצמו.

לא תכתב
في هذه المنطقة

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ט, מס' 75282

פרק ראשון: הבנת הנקרא (70 נקודות)

בפרק זה ענה על כל השאלות 1-7.

הקפד על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

1. בתחילת מאמר א הכותב מעלה תמיהה, ומשיב עליה.

א. נסח את התמיהה שהכותב מעלה. (4 נקודות)

ב. מהי תשובתו של כותב המאמר על התמיהה? (4 נקודות)

ג. הסבר כיצד דברי הגמרא על רבי עקיבא (פסקה ג) מסייעים לכותב בתשובתו. (5 נקודות)

2. א. במאמר ב הכותב מביא את דברי הרמח"ל מ"מסילת ישרים".

דברי הרמח"ל משמשים במאמר רכיב מרכיבי הטיעון.

מהו רכיב זה? הסבר את קביעתך. (5 נקודות)

ב. כותב המאמר מביא בדבריו שתי דוגמאות: קורח ואליהו הנביא.

כתוב את הרעיון שהכותב מבסס באמצעות ההשוואה בין שתי הדוגמאות, והסבר כיצד כל אחת מן הדוגמאות

משרתת את הרעיון. (5 נקודות)

ג. לאיזו מטרה בכתובה הטיעונית הביא כותב המאמר את שתי הדוגמאות? (3 נקודות)

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ט, מס' 75282

3. על פי שני המאמרים, עם ישראל יכול להפיק לקח מוסרי מן הצחוק.

כתוב את הלקח המוסרי שנועד לעם ישראל שכל אחד מן הכותבים מלמד את קוראיו בעניין הצחוק. (10 נקודות)

4. ידוע שהמלבי"ם לחם בתנועת ההשכלה. מספרים שבאחד מימי הפורים שלח אליו אחד המשכילים משלוח מנות ובו מאכל בצורה של חזיר. המלבי"ם לא איבד את עשתונותיו. הוא שלח למשכיל תמונה שלו, שמאחוריה כתב: "אתה שלחת לי תמונה שלך, ואני שולח לך תמונה שלי".

א. הרעיון שבסיפור זה דומה לרעיון שבאחד מן המאמרים.

ציין את שם המאמר. _____ (4 נקודות)

ב. ציין את הרעיון המשותף למאמר שציינת ולסיפור על המלבי"ם. (6 נקודות)

5. לפעמים ביחסים בין חברים או שכנים נאמרת תוכחה בדרך של צחוק.

האם ראוי, לדעתך, לנקוט דרך כזו באמירת תוכחה?

בסס את דבריך על פי מאמר ב. (10 נקודות)

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ט, מס' 75282

6. א. לפניך משפט ממאמר א.

"כך מתגלית ב**יתר שאת** יד ההשגחה של הקב"ה." (מאמר א, פסקה ו)

כתוב את המשפט מחדש. הָמַר בו את הצירוף **ביתר שאת** במילה אחרת או בצירוף אחר בלי לשנות את משמעות המשפט. (3 נקודות)

ב. לפניך משפט ממאמר ב.

"אליהו... **מתעמת** עם נביאי הבעל." (מאמר ב, פסקה ד)

כתוב את המשפט מחדש. הָמַר בו את הפועל **מתעמת** בפועל אחר או בצירוף אחר בלי לשנות את משמעות המשפט. (3 נקודות)

ג. לפניך משפט ממאמר ב.

"לעקור מלב העם את ה**סגידה** לעבודה זרה." (מאמר ב, פסקה ד)

מבין המילים שלפניך **הקף** את המילה שיכולה להחליף את המילה **סגידה** במשפט. (3 נקודות)

- הערצה
- יראָה
- קרבה
- שאיפה

7. לפניך משפט ממאמר א.

"כוח זה... **ניחנו בו** גם בני האדם." (מאמר א, פסקה א)

לפניך רשימת מילים.

ה**קף** רק את המילים שאפשר להוסיף לפניהן את הפועל "**ניחן ב...**". (5 נקודות)

חוכמה, קמצנות, עושר, יופי, תבונה, אמונה

בחר באחד מן הנושאים 8-9, וכתוב עליו מאמר בהיקף של 200-300 מילים לפי ההוראות.

יש מורים החוששים לשלב הומור וצחוק בשיעוריהם שמא ייפגם היחס הרציני של התלמידים ללמידה.

כתוב מאמר טיעון, והבע בו את דעתך בנושא זה. נמק את דברך ובסס אותם. תוכל להביא דוגמה מניסיוןך האישי.

או

יש הממליצים להתנתק מדי פעם בפעם מן החברה ולהיות לבד.
כתוב מאמר טיעון, והבע בו את דעתך על המלצה זו. נמק את דברייך ובסס אותם.

את המאמר כתוב בעמודים 11-12 (תוכל להשתמש בעמודים 13-14 לכתוב טיוטה).

[illegible]

لا تكتب في هذه المنطقة

לא לכתוב באזור זה

[illegible]

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ט, מס' 75282

טיוטה

لا تكتب في هذه المنطقة

לא לכתוב באזור זה

טיוטה

לא לכתוב באזור זה

لا تكتب في هذه المنطقة

מדבקת משגיח

ملصقة مراقب

"אתך בכל מקום, גם בבגרות.
בהצלחה, מועצת התלמידים והנוער הארצית"
"معك في كل مكان، وفي البجروت أيضًا.
بالتحاح، مجلس الطلاب والشبيبة القطري"